

APARIȚIA ȘI EVOLUȚIA FERMOARULUI ÎN INDUSTRIA UȘOARĂ

Tatiana ADAM, Stela BALAN

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: În lucrare este prezentat un studiu teoretic privind istoria fermoarului. Studiul a fost realizat vizând problema apariției și evoluției fermoarului, precum și nominalizat inventatorul acestui „dispozitiv de închidere automată a hainelor”, cum era numit inițial fermoarul. La apariția și îmbunătățirea acestei invenții și-au adus contribuții trei savanți renumiți ca Elias Howe, Whitcomb L. Judson și Gideon Sundback care mai era numit Otto Friedrik. Fiecare din ei la momentul său au contribuit la evoluția aceluia dispozitiv de închidere care astăzi îl cunoaștem sub denumirea de fermoar.

Cuvinte cheie: fermoar, apariția fermoarului, istoria fermoarului, inventatorii fermoarului.

1. Istoria fermoarului

Primul model de fermoar este atribuit americanului Elias Howe, inventatorul mașinii de cusut. În anul 1851, acesta patentează una dintre numeroasele sale invenții, un instrument cu numele complicat de “an automatic, continuous, clothing closure”. În traducere „mașină automată și continuă pentru încheierea îmbrăcăminteii” care avea câteva dintre funcțiile pe care le are și fermoarul actual. Produsul funcționa prin intermediul unor dinți/clești mici, care se montau pe laturile externe ale hainelor și care trebuiau uniți manual printr-o sfoară care dădea impresia de înlănțuire [1]. Howe nu a văzut însă potențialul descoperirii sale, astfel că nu a investit în invenția sa, ratând astfel titlul de „tată al fermoarului” pe care l-ar fi putut obține.

Patruzeci și patru de ani mai târziu, Whitcomb L. Judson a scos pe piață un “dispozitiv de închidere (clasp locker)” foarte asemănător cu fermoarul inventat de Howe în 1851. El a început munca pentru patentarea acestui dispozitiv care era folosit de această dată pentru încheierea cizmelor, un mecanism detașabil, care trebuia să fie folosit pentru unirea celor două fețe ale încălțăminteii. Una dintre fețe era prevăzută cu cleme, iar cealaltă, cu niște piese speciale care se montau perfect în clemele mici de pe partea opusă.

Al doilea patent al lui Whitcomb L. Judson este cel din anul 1893, obținut pentru inventarea unui dispozitiv care purta numele de “C-curity/C-security” (în traducere – “siguranță”), alcătuit din câteva extensii din metal care erau unite manual, pentru a încheia cizma sau pantoful (figura 1). Îmbunătățirea a fost una semnificativă, pentru că întregul mecanism funcționa unitar, înlocuind capsele individuale, care necesitau mult timp pentru legare. Această a doua invenție a eșuat, din cauza faptului că mecanismul se putea desface ușor, în momente nepotrivite [1].

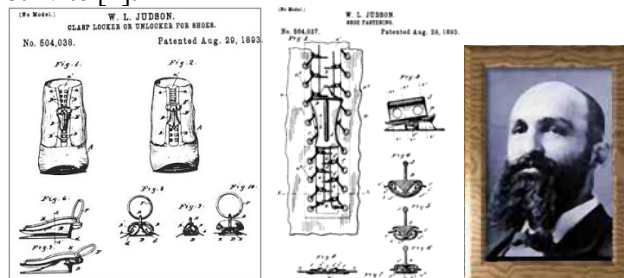


Figura 1. Primele prototipuri ale fermoarului, patentat la 29 august 1893, de Whitcomb L. Judson [2]

O contribuție însemnată la inventarea fermoarului modern a avut-o Gideon Sundback, un inginer electrician care a fost angajat să lucreze pentru “Fabrica Universală de închizători”. Ocupând postul de designer șef, el a devenit răspunzător de permanenta îmbunătățire a designului fermoarelor. Moartea soției sale în 1911 l-a determinat să se refugieze în muncă, iar în decembrie 1913 el a inventat fermoarul modern, utilizat și în ziua de azi. Patentul pentru dispozitivul care purta numele de “încheietoarea separabilă” este acordat în 1917 (figura 2), Sundback inventând și prima mașină folosită pentru producerea în serie a acestor

dispozitive. Gideon Sundback a crescut numărul de dinți ai fermoarului de la 4/inch la 10 sau 11 și a mărit deschiderea dinților. Fermoarul modern avea două rânduri de dinți unite prin cursor [2].

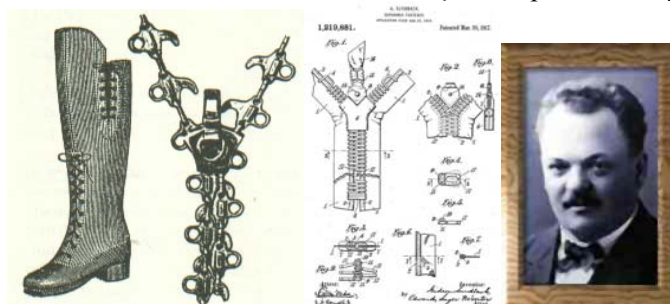


Figura 2. Fermoarul îmbunătățit de Gideon Sundback, patentat la 20 martie 1917 [2]

Denumirea “fermoar” utilizată și în prezent, a apărut în cadrul companiei B.F. Goodrich, când conducerea companiei a decis să utilizeze fermoarul creat de Gideon Sundback la un nou model de cizme de cauciuc și galoși. Inițial, manufacturierii produceau fermoare cu dinți din metal (aluminu, nichel sau alamă), eficiente atunci când erau folosite pentru materiale groase. Însă a durat încă douăzeci de ani pentru a determina industria textilă să utilizeze fermoarul pe post de sistem de închidere la produsele vestimentare [2].

2. Prima utilizare a fermoarului în produsele vestimentare

Fermoarele au început să aibă succes și priză la public doar odată cu diversificarea materialelor din care era confecționat – metal sau plastic; acesta din urmă e mai ușor, pliabil și lesne de întreținut. În anii '30 ai secolului al XX-lea, designerul Elisa Schiaparelli în cadrul unei campanii de vânzări de haine pentru copii a utilizat pentru prima oară fermoarul la produsele de îmbrăcăminte. Ideea campaniei era aceea de a le da posibilitatea (și încrederea) celor mici să se îmbrace singuri. Fermoarul a câștigat lupta cu nasturii în 1937, când designerul francez Jean Clod l-a utilizat la pantalonii bărbătești. După anul 1953 fermoarul a fost utilizat la produsele vestimentare pentru femei unde a obținut și funcția decorativă pe lângă cea funcțională.

3. Inovații în lumea fermoarelor

Un inventator român, Lucian Balan, a considerat că fermoarul are multe calități nedescoperite și a inventat “fermoarul multifuncțional”, invenție pe care de altfel a și brevetat-o. “Fermoarul multifuncțional” are prevăzut un fel de contact, care produce zgomot sau lumină când fermoarul este deschis. Acest fermoar este făcut special pentru genți, când e întuneric sau când se încearcă a fura din ele.

Designer-ul Andy Kurovets este renumit pentru conceptele sale când vine vorba de ceasuri futuriste. Ultimul său model pare a fi o simplă brățară de piele având ca accesorii patru fermoare metalice (figura 3). Dorind să elimine modul clasic de afișare al timpului, acesta a introdus un sistem de afișare digital, mascat în capetele fermoarelor[3].



Figura 3. Ceasul tip brățară cu fermoar[3]

Concluzie

Fermoarul a avut un început dificil, dar trecând prin perioade grele ale evoluției ajunge ca în zilele noastre să fie utilizat peste tot, la încălțăminte, îmbrăcăminte, la gențile de voiaj sau la alte obiecte. Miile de kilometri de fermoare produse zilnic împlinesc nevoile consumatorilor grație eforturilor câtorva inventatori.

Bibliografie

1. Cine a inventat fermoarul? Prezentat pe <http://dli.ro/cine-a-inventat-fermoarul.html>
2. Istoria fermoarului. Prezentat pe <http://www.blog.emidale.ro/?p=188>
3. Galice, A. Ceasul tip brățară cu fermoar. Prezentat pe <http://www.apropo.ro/cash/it-c/ceasul-tip-brataracu-fermoar-6109594>